

Posamezna številka stane 1 din.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rafi ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopisi se ne vračajo. Nezaprije reklamacije so poštnine prosile. Telefon interurban št. 113.

16. številka.

MARIBOR, dne 27. marca 1925.

Letnik I.

Dvojna sodba o politiki v naši državi.

(Govor poslanca dr. Hohnjeca. — Skupščinski zapisnik.)

Zadnje tedne se je vršila dvojna velika sodba o politiki v naši državi. Prvo sodbo je izreklo ljudstvo pri volitvah dne 8. februarja. Drugo sodbo pa hočejo izreči sedaj ljudski zastopniki, zbrani v narodni skupščini.

Prva sodba bi morala biti, v istini pa je le deloma bila ljudska sodba. Kar počiva globoko v duši naroda: želja po miru in sporazumu, stremljenje po pravu in svobodi, težnja po samoodločbi in enakopravnosti, zahteva po pravici in poštenosti v upravi, odpor proti absolutizmu, brezzakonju in nasilstvu, vse to je prišlo do izraza v onih številnih stotisoč glasov, ki so jih dobile opozicijske stranke. (Klic iz srede vladinih strank: Govorite rajši o katekizmu!) Ako bi vi znali katekizem, bi bili poštenejši ljudje. (Gromovit aplavz pri opoziciji.) Če tudi nima opozicija vsled nedemokratskih določb volilnega zakona večine mandatov, pa ima večino od ljudstva oddanih glasov! Ako bi volitve bile svobodne ter se vršile po predpisu volilnega zakona, bi število opozicijskih mandatov daleč presegalo broj poslancev, ki tvorijo sedanjo vladino večino.

Stranke, tvoreče vladino koalicijo, so storile vse, kar je le bilo mogoče, da bi falzificirale izraz ljudske volje. Da volitve niso popolnoma tako izpadle, kakor je pričakoval nacionalni blok, to je dokaz, da večina državljanov ne kloni suženjsko svoje glave pred terorjem ter je nedostopna za nepoštenost in korupcijo. In ravno v tem je za opozicijo in njene stranke jamstvo za njeno končno zmago.

Sedanji režim si je za svoj cilj postavil oblast.

Ni oblast radi države in njene blaginje, marveč oblast je radi PP režima in za njega.

To je glavni politični cilj matadorjev vladine večine. Nekdaj so absolutistični vladarji po uzoru francoskega kralja Ludovika XIV. rekli: »L'état c'est moi.« V naši državi sta se tega gesla polastili absolutistični stranki, ki sta pograbili v svoje roke oblast v državi. Ko se jima je lansko leto predala oblast, je to bil akt, ki je protiven principu ljudske suverenosti, načelu demokracije in zakonitosti parlamentarizma. Iz tega temeljnega zla se je rodila cela vrsta zlih posledic. Nemški pesnik pravi po pravici: »Das ist der Fluch der bösen Tat, dass sie fortzeugend Böses muss gebären.«

Iz absolutizma porojen, živi ta režim od absolutističnega gaženja temeljnih ljudskih pravic in obstoječih zakonov. Vse njegovo življenje in delovanje je niz protizakonitosti in absolutističnega nasilja. O kakšnem spoštovanju veljavnih zakonov ter prava poedincev in celega naroda ni niti sledu. PP klika se je proglasila za državo in zato hoče, da cela država pleše po volji in taktu te klike. Takt zato daje žandarstvo puškino kopito. V tem je simbolizirano žezlo sedanje vlade. Narodna skupščina bi naj bila samo slepo in brezpogojno poslušno orodje za izvršitev vladnih načel in namenov.

V tem pravcu je vlada pripravljala in vodila volitve. Parlament ima samo takrat smisel in vrednost, ako je vsakemu državljanu dana prilika, da v popolni svobodi in po svojem najboljšem prepričanju voli svojega poslanca. Volitve pa, ki so svobodne ni, je boljše, da je ni, tako smemo reči, uporabljajoč znano Slomškovo besedo o šoli. Parlament, ki ni nastal iz svobodnih, docela zakonitih volitev, je potvorba in nakaza ljudskega zastopstva.

Svoboda pri volitvah

so imeli samo pristaši vladinih strank. Ti so imeli svobodo za vse, za vsako protizakonitost in nasilnost. Opozicijskim strankam je bila v polni meri odvzeta vsa svoboda zakonsko dovoljene agitacije. Svoboda zborov in govora je bila za te stranke v nekaterih pokrajinah popolnoma uničena, v drugih pa v največji meri omejena. Ponemok se opozicijski kandidat ni smel pojaviti med svojimi volilci. Bil je takoj odgnan od policije, ki mu je dostikrat dala okusiti vso državotvorno slast puškinega kopita in zatvora.

Drznost policijskih organov in njihovih šefov

po okrajih in velikih županijah je bila celo tako velika, da niti od Državnega odbora določeni predsedniki krajevnih volilnih odborov niso mogli in smeli vršiti svoje naloge. Državni odbor, najvišja inštanca, določena po zakonu, je te predsednike imenovala ter jim poslala dekrete, politična oblast po raznih krajih pa jim teh dekretov ali sploh ni dostavila, ali ne pravočasno. Ko so iz raznih krajev prišli tozadevni protesti Državnemu odboru, je njegovo predsedstvo te proteste, podkrepilne z lastnim protestom, dirigiralo v ministrstvo notranjih zadev. Toda to ministrstvo se je spremenilo v pravcatega moloha, ki je z uprav legendarno nenasiljivostjo požiral vse zakone in vse proteste.

Ne samo da se ni nič ukrenilo zoper tiste arogantne zastopnike okrajnih političnih oblasti, ki imenovanim pred-

sednikom volilnih odborov niso hoteli izročiti dekretov, še potuho so dobivali ti zakonolomni organi politične uprave. V svoji predrznosti so šli celo tako daleč, da so poedinim predsednikom volilnih odborov onemogočili pot do volišča, kjer bi morali vršiti svojo nalogo, ali pa so jih celo z oboroženo silo iztirali iz volilnega lokala. Tako je, da navedem samo en primer, v volilnem okrožju Srem preko 20 od Državnega odbora imenovanim predsednikom bilo nasilno onemogočeno ali zabranjeno, da niso mogli vršiti svoje naloge, katero so po zakonu bili dolžni opraviti. (Franjo Žebot: To so svobodne volitve!) Tako je politična uprava drzno in smelo pogazila avtoriteto najvišje zakonite državne inštanice za pripravo volitev. Ako za take in enake protizakonitosti, nasilnosti in brutalnosti iščemo analogije po drugih kulturnih državah, jih ne najdemo nikjer. Le kjer atmosfera Azije prevladuje nad ozračjem Evrope, so mogoči taki ogromni protizakoniti in teroristični pojavi.

Kakor so organi politične uprave predsednikom volilnih odborov zastavili pot do volišča, tako so s surovo silo

volilcem preprečevali pot do volilnega lokala

ter jim onemogočili vršenje volilne pravice. Kjer so teroristične organizacije stopile v akcijo, je državna oblast nad njimi držala svojo branečo roko, da so mogle nemotoma terorizirati volilce, ki so bili na sumu kot pristaši opozicijskih strank. V zakonu predvidena in zajamčena kontrola volilnega akta po zastopnikih poedinih strank kot članov volilnega odbora je bila onemogočena s tem, da se je zastopnikom opozicijskih strank na premnogi voliščih zabranil pristop, ali pa so jih s silo pometali iz volilnega lokala; druge so nekaj dni prej ali cele tedne držali v zatvoru, da niso mogli vršiti od stranke jim poverjene naloge. Na ta način je bila ustvarjena možnost, da so se kradle volilne kroglice, presipavale iz škrinjič opozicijskih strank v one vladinih strank ter se falzificirali zapisniki volilnih odborov. Velik procent volilnega uspeha vladinih strank je stavit na

račun tatvine volilnih kroglic in falzificiranja volilnih zapisnikov.

Zato pa je na tej strani dosti takšnih poslancev, ki niso pravi zastopniki ljudske volje, svobodno izražene na svobodnih volitvah, marveč so mandatorji ukradenih kroglic.

Koalicija PP strank

si je podelila državni teritorij v politično eksploatacijo. Hrvatsko in Slovenijo je kot nagrado za zvezo z radikali prejela samostalno-demokratska stranka. Hrvatska je postala Pribečevičev pašaluk.

Slovenija pa satrapija Žerjavove klike.

Ta družba zločinskih političnih špekulantov hoče Slovenijo in slovensko ljudstvo spraviti popolnoma pod svoje noge. Ti ljudje nesramno gazijo to, kar je našemu ljudstvu najbolj sveto: njegove verske in narodne svetinje. Ti ljudje teptajo v blato dostojanstvo in svobodo slovenskega človeka. Kdor ne trobi v njihov rog, postane brezpraven helot. Slovenski samostalni demokratje so zlasti uradništvu degradirali do vloge brezdušnega, slepega instrumenta svoje protiljudske politike. Ako kateri uradnik ne parira brezpogojno ter ne izvršuje tega, kar komandirajo poglavarji samostalno-demokratske stranke, je odstavljen, premeščen ali penzioniran. Stalnost uradništva in učiteljstva je stvar, ki spada še samo v zgodovino.

Tako degradiranega in prepariranega uradništva

se Žerjavova klika poslužuje kot službenega aparata ne toliko za državo in njene interese, marveč za svojo stranko. Med volitvami je ta aparat v svoji celoti, od velikega župana do najnižjega nameščence, funkcioniral kot mašina v obratu samostalno-demokratske stranke. Odvojeno mišljenje k poročilu verifikacijskega odbora podrobno našteva zlorabo državne oblasti in njenih organov v agitacijske svrhe samostalno-demokratske stranke. Po uradniškem zakonu in zakonu za volitve narodnih poslancev je vmešanje uradnikov v politično agitacijo najstrožje zabranjeno. Toda kaj se brigajo sedanji vlastodržci za zakon?

Sebe so postavili nad zakon, člane opozicije izven zakona, zakon pa v naši državi eksistira samo na papirju.

Z brezvestnim in zločinskim izrabljanjem državne oblasti, z nečutenim moralnim in materijalnim pritiskom na gospodarsko odvisne, zlasti na delavske sloje, je samostalno-demokratska stranka v Sloveniji dobila dva mandata. (Klic v središču: Pop! — Poslanec Škulj: Nimate nobene pravice, da govornika žalite! On je tu poslanec.) Ako bi samostalno-demokratska stranka ne bila na vladi ter bi ji ne bili na razpolago

dobro založeni volilni fond.

iz katerih so tekla v najboljše meri sredstva za podkupovanje volilcev, bi ne dobila niti enega mandata, kakor se je to dogodilo leta 1923. Spričo tega moramo konstatirati veliko drznost samostalno-demokratske stranke, ki

zahteva, naj se na Štajerskem naši stranki odvzame, bojuje rečeno

ukrade en mandat

ter se podeli samostalno-demokratski listi. Karakteristično je za moralno in pravno pojmovanje vladine večine, da se je pokazala koncilijantno tej nemoralni zahtevi samostalno-demokratske stranke ter v to svrhu sprejela predlog za anketo, koji se podredi volitve v mariborskem okrožju. Ako bi med vladino večino imel le količjak moči ozir na pravo in zakon, bi morala sprejeti naš predlog ter uničiti mandata dr. Žerjava in dr. Pivka, ki sta pridobljena s protizakonitim in terorističnimi sredstvi.

Jaz sem v verifikacijskem odboru vsaj nekoliko pojasnil način in sredstva agitacije samostalno-demokratske stranke. Na moje navedbe si je glavno glasilo samostalno-demokratske stranke »Jutro« v Ljubljani dovolilo nesramnost ter je odgovorilo, da sem lagal. Samostalni demokratje merijo druge ljudi po svojem merilu. Izjavljam, da vedoma nikdar ne govorim neresnice. Ne izključujem možnosti, da se kedaj zmotim, toda neresnice ne govorim.

Lažnjivci so doma v taboru samostalno-demokratske stranke,

kjer je laž in kleveta poglavitno operativno sredstvo. Glavno orožje v arsenalu »Jutrovem« je laž. Vsaka druga beseda, ki pride iz »Jutrovih« ust, je laž.

»Jutro« piše, da sem lagal, ko sem trdil, da je samostalno-demokratska stranka v Sloveniji agitirala s podpihovanjem plemenske mržnje. Vem, da je ta konstatacija Jutrovcem prav neljuba. Toda istina je. (Predsednik dr. Subotič: O tome čete sutra govoriti! — Poslanec Sušnik: Čujte že sedaj vse!) Ne vem, zakaj ne bi smel sedaj o tem govoriti, ko spada vendar k stvari. Že v odboru sem navedel slučaj učitelja Robnika, ki je zagrizen pristaš Žerjavove stranke. Ta mož je na nekem shodu Slovenske ljudske stranke v kraju čisto ob državni meji zaklical med zborovalce: »Dr. Korošec je Slovence Srbom prodal!« S tem hujskanjem je hotel vplivati na tiste elemente, ki so dostopni za takšne laži. Isto hujskačo izjavo je podal celo nek okrajni kandidat na listi samostalno-demokratske stranke in to tudi na nekem kraju ob državni meji. (Dr. Pivko: To ni res!) Gospod doktor, imam dokaze za to. Ako nekaj trdim, potem morem to tudi dokazati. Ali torej niso samostalno-demokratski agitatorji in kandidati agitirali s sejanjem plemenske mržnje? Ali ne laže »Jutro«, ki hoče to zanikati? Istotako pade nazaj na samostalne demokrate učinek laži, kar se tiče letakov o prepovedi kandidature za slovensko duhovščino od strani papeževnega tajnika kardinala Gasparija. Istina je, da je bil v Delniški tiskarni, ki je last samostalnih demokratov in kjer se tiska »Jutro«, tiskan letak s potvorbno naredbo kardinala Gasparija, v kateri se odločno prepoveduje kandidatura slovenski duhovščini. S temi letaki je samostalna-demokratska stranka par dni pred volitvami preplavila Slovenijo. Eto, to vam je en primer tega letaka. (Govornik kaže letak, ki ga razni poslanci z zanimanjem posmatrajo.) Namen je prozoren: Žerjavova klika je hotela s to potvorbno naredbo papeževnega državnega tajnika napraviti zmešnjavo v krogu volilcev Slovenske ljudske stranke ter jih odvrgniti od volitev. (Poslanec Žebot: Samo navadni lopovi tako delajo! — Velik nemir v središču. Prerekanja med poslanci SLS in poslanci samostalno-demokratske stranke. Predsednik zvoni in miri poslance.)

Kdo je torej lagal?

Samostalno-demokratska stranka s svojim glavnim trobiлом, »Jutro« imenovanim. Ta list je vodil ves čas volilne kampanje in zlasti proti njenemu koncu lažljivo in perfidno borbo zoper katoliško duhovščino ter je lagal, da bo Vatikan posegel v notranje politične razmere v naši državi, da bo, oziroma da je duhovništvu že dal ne samo navodila, nego stroge predpise, zlasti kar se tiče kandidature članov slovenskega klerusa. Pisal je, da se odstavi naš škof dr. Jeglič in odpokliče papežev nuncij. Eto, to so vam dokazi za lažljivo kampanjo »Jutra« proti Vatikanu, katoliški cerkvi in njeni duhovščini. (Govornik kaže številne izrezke iz »Jutra«.) Ako je kdo v Sloveniji zlorabljal vero in cerkev v politične svrhe, je to storila samostalno-demokratska klika, kateri je po Machiavellijevem receptu dobro došlo vsako sredstvo, tudi laž in kleveta.

Gospodje, s takimi in enakimi sredstvi, z nasiljem, gaženjem zakonov, z moralnim in materijalnim pritiskom, s protizakonitim izrabljanjem državne oblasti, s tatvino in prevaro, s podkupovanjem je vladina večina potvorbila izraz ljudske volje ter dosegla malenkostno večino mandatov. In kljub vsemu brezzakonju in nasilstvu, kljub vsemu terorju in pritisku, kljub vsemu goljufovanju in podkupovanju je večina naroda dala aprobacijo politiki združene opozicije, politiki sporazuma, pravice, enakopravnosti, poštenosti in zakonitosti.

In spričo te velike ljudske sodbe, kako bo izpadla sodba vladine večine o verifikaciji poslanskih mandatov, poverjenih od ljudstva? Večina v verifikacijskem odboru je predložila, da se uničijo vsi mandati HRSS. Ta sklep najbolje ilustrira politiko sedanjih vlastodržcev proti hr-

vatskemu narodu. Zastopniki hrvatskega naroda se traktirajo kot nesposobni za to, da bi vršili posel narodnih poslancev. Ali ne bo ves narod to sprejel kot najeklatantnejši dokaz za to, da v naši državi ni enakopravnosti, marveč da se

državljeni delijo v državljane prve in druge vrste

ali boljše rečeno: v polnopravne državljane in v inferiorne podanike? Ali ne bo narodu tako postopanje vladajoče kličke dovolj jak dokaz, da naša država v istini ni to, kar izjavlja njen naslov?

Kakor je vse postopanje sedanjih vlastodržcev neskladno z zakoni ter brez realnih in stvarnih argumentov, tako je tudi njihovo postopanje v vprašanju o uničenju mandata HRSS. Teza, ki jo brani vladina večina, je ta: HRSS je prešla v Moskovsko seljaško internacionalo. Ta internacionala je komunistična internacionala, torej je treba proti HRSS uporabiti zakon o zaščiti države proti komunistom. Ta silogizem je kriv, ne stoji ne prva ne druga premisa, samo zaključek stoji. In sigurno je, da je vladina večina pri stviritvi tega silogizma šla obratnim potom, ne od premis do zaključka, marveč prvi je bil zaključek, potem so se poiskale in postavile premise. Sklep je bil ta: Treba je uničiti mandate HRSS, da ima vlada sigurno večino. Potem so se poiskali šele dokazi, ali boljše rečeno: na videz-dokazi.

Gospodje! Sedaj pa pogledajte te hrvatske seljaške »komuniste«! Pogledajte te hrvatske kmete, ki tukaj sedijo kot zastopniki hrvatskega naroda. Oni pravijo: »Mi nismo komunisti.« A vi jim sugerirate, da so. Vi jim govorite: »Vi ste komunisti.« Oni protestirajo proti temu. Vi hočete v parlamentu storiti slovesen zaključek, ki dekretira, da so komunisti.

In zakaj vse to? Zato, da bi ti zastopniki hrvatskega naroda bili izključeni iz parlamenta. Zato ide in za nič drugega ne.

To je tiranija in to najhujša tiranija. Slavni angleški zgodovinar in politik Macaulay je v svojem govoru v angleškem parlamentu o Irski leta 1844 izjavil: »Izmed vseh oblik tiranije je po mojem mišljenju najslabša ona, ki jo vrši narod nad narodom!«

Gospodje, vi vršite tiranijo nad hrvatskim in slovenskim narodom. Vi nosite odgovornost za to. Predpoldne smo slišali, kako je član vlade minister Uzunović z vso vehemenco govoril proti sporazumu. Ako tako govori minister, kaj je potem pričakovati od drugih? Na strani opozicije so se zbrale stranke, kojih program je sporazum. Zedinile so se že za idejo in ha poedine točke v izvajanju te ideje. Ako bi tudi dosedaj se zedinile samo za idejo sporazuma, bi jim vsa država morala biti hvaležna. Proti vsem protivnikom te ideje in pristašem terorizma izjavljamo: »Živela ideja sporazuma, doli s tistimi, ki jo gazijo, ki vršijo nasilje, ki rušijo zakone ter tako rušijo državo!«

V skupščini od nedelje do danes.

V nedeljo je govoril najprej Ljuba Davidovič ter prebral skupni program opozicije. Odgovarjal mu je radikalski minister Uzunović, ki je zagrizeno zavračal sporazum.

Po govoru dr. Hohnjeca se je oglašil samostojni demokrat dr. Pivko, ki je nadaljeval s podlim blatenjem slovenskega naroda. Med njegovim govorom se je že opazilo, da pripravljajo samostojni demokrati dejanske napade na poslance opozicije. Do tega je tudi prišlo, ko je govoril hrvatski poslanec dr. Bazala ter omenil, da so v zbornici dvojni poslanci, ene je poslala vlada, druge si je pa narod izbral. Samostojni demokrati in nekateri radikali so govornika naskočili, lomili so se stoli, nastal je pretep, vlada in predsedništvo je zbežalo iz dvorane, seja se je prekinila. Ponoči se je nadaljevala in vladna večina si je potrdila svoje mandate.

Samostojno demokratska klika v Sloveniji.

Na ponedeljkovi seji je govoril zemljoradnik Vujič o nasilnih volitvah sploh, poslanec Jugoslovanskega kluba Smodej pa o nezakonitostih v Sloveniji. Temeljit je osvetlil samostojno demokratsko kliko v Sloveniji, baval se je z Žerjavovo agromersko preteklostjo in raznimi njegovimi aferami, na govor dr. Pivka je pa med drugim odgovoril:

Dr. Ljudevit Pivko je v verifikacijskem odboru kakor tudi v včerajšnjem govoru začel s staro obrabljeno lajno proti slovenski duhovščini. Ta lajna je že tako ostarela, da je resen politik ne vzame več v roke. Bila je morda pred 40 ali 50 leti v službi politikov, ki so na tem zidali svoj kapital politični agitatorji. Če ima slovenski narod zaupanje do svojih duhovnikov, ga ima zato, ker ima duhovščina za narod velike zasluge. Če bi imeli vaši pristaši take zasluge za narod, potem bi jih v skupščini kovali v zvezde. Ko ni bilo niti enega pristaša dr. Pivka in dr. Žerjava, je že slovenska duhovščina stala na svojem mestu. Prva je duhovščina pisala slovenske knjige, organizirala slovensko književnost, reševala slovenski narod oderuštva raznih ljudskih pijavk. Duhovščina se je borila za pravice svojega naroda. Zato je naravno, da goji slovensko ljudstvo globoko spoštovanje do duhovništva.

Ako bi kdo slovenski duhovščini očital take afere, kakor je afera Thurn-Taxis, potem verujete, da ne bi duhovščina imela nikdar nobenega vpliva na naše ljudstvo. Ker takih afer ni, zato ima slovensko ljudstvo do svoje duhovščine veliko zaupanje. To kaže, da ima slovenski narod vkoreninjen smisel za moralo in po-

Za spomlad! Originalno angleško sukno

modno perilo, samoveznice, klobuki itd.

Fr. Mastek, Glavni trg 16.

štenje. Hvala Bogu, da ga ima! Slovensko ljudstvo je tako zavedno in politično tako zrelo, naša stranka pa tako organizirana, da bo ostala, ko vseh vaših korupcionistov že davno ne bo več!

Pribečević.

V obrambo svojih ljudi v Sloveniji vstal Pribečević, pa je njim in sebi napravil slabo uslugo. Očitkov ne more pobiti, Žerjava ne more braniti ampak ponovno povdarja, da so prejšnja leta tudi »klerikalci« delali z njim, govori pavšalno ter po receptu svojih pajdašev iz Slovenije zmerja slovensko duhovščino. Slovenski poslanci mu odločno ugovarjajo, da so Žerjava v slovensko pokrajinsko vlado spravili demokrati, ko so bili na vladi in da so samostojni demokrati vse mogoče storili v zaščito obtoženih korupcionistov.

Napram g. Smodeju in drugim slovenskim poslanecem je rekel Pribečević: »Nobene besede krščanske ljubezni nisem čul od vas!« — iz opozicije so se pa čuli odgovori: »Grozite, da nas pobijete, pa še hočete slišati o krščanski ljubezni! — Pri vas ni niti ljubezni do države!« —

Izziva tudi dr. Korošca in ko ob hrupnem protestu ne ha, mu poslanec Smodej tudi imenoma začne naštevati žrtve terorja, ki ga izvaja samostojna demokratska stranka.

Žerjav.

Drugi dan se je pral dr. Žerjav. Na očitanja, podprta s sodnijskim akti, se je izgovarjal, da ni vse tako, ter se je rajši zatekel k običajni »protiklerikalni« gonji. To je začel in izvajal takole:

»Kar se tiče naših pritožb, so imele namen, opozoriti celo državo na strašen teror, ki se je vršil v Sloveniji in na teror, ki se je izvrševal z zlorabo vere in verskih institucij. O tem je dovolj dokazal in jih je v svojem govoru navedel dr. Pivko. V ministrstvu za notranje zadeve je o tem uraden akt. (Medklic: »Zakaj jih ne objavite! Objavite jih!« Poslanec Smodej: »Ali imate tudi v tem uradnem aktu potvorbno pismo kardinala Gasparija?«) V Sloveniji je bila duhovščina dirigirana od zgoraj, da v cerkvi zlorablja vero. (Medklic: »Kdaj pa ste bili zadnjič v cerkvi?«) V Sloveniji je to tako znano, da se to splošno ne taji. Zakaj pa tajite vi? (Medklic: »Govorite o Thurn-Taxisu!« — »Vi pa o cipelima!« — se je vmešal Svetozar Pribečević, nakar je dr. Korošec zaklical: »Ako trdite, da sem zaslužil eno samo paro, lažete!« Pribečević je na to lepo utihnil in se ni več javil s svojimi neslanostmi.)

Dr. Žerjav nadaljuje svoj govor o »klerikalizmu«. Ko je razlagal njegovo nevarnost in potrebo kulturnega boja, mu je dr. Hohnjec zaklical: »Vi pigmejec, ne domišljajte si, da boste tako stavbo zrušili. Večji ljudje so bili, ki je niso in je ne bodo zmagali!« Govorec o vplivu duhovščine, se je dr. Žerjav spozabil tako daleč, da je slovenski narod orisal kot nezaveden in naiven. Vsled teh besed je nastal hrup. Padali so medklici: »Sramota! Vi blatite slovenski narod! Skandal! Sramujte se!«

Žerjavu je odgovorjal poslanec Smodej, ki je odločno izjavil, da so vse obtožbe proti samostojnim demokratom sploh in proti dr. Žerjavu še posebej, popolnoma točne. Dr. Žerjav to dobro ve, zateka se k obrekovanju svojih tožiteljev, pred sodnijo si pa upa samo kot minister po par. 104 (razžaljenje uradnih oseb).

Pri razpravi o bregalniških mandatih ugotavljajo govorniki Davidovičeve stranke, da vladna večina grdo žali narod, ko trdi, da je pod vplivi iz inozemstva glasoval za opozicijo, ter predlagajo, naj se volitve sploh razveljavijo ter še enkrat popolnoma svobodno izvedejo.

Nastop Hrvatov.

V sredo so zopet nastopili Hrvati. Najprej dr. Polič, ki je s pravnega stališča pobijal obznanje in njeno izražanje proti Hrvatom ter opozarjal na nevarnosti in težke posledice gonje proti pravosodju, sodnikom in parlamentarizmu, za njim pa je govoril seljak Kovačević, eden od ustanoviteljev seljaške stranke, ki je lepo in iskreno označil, koliko volje kažejo Hrvati za bratski sporazum, kako je sporazum tudi v sru srbskega seljaka in da samo nekaj pokvarjenih protiljudskih politikov preprečuje pravo bratsko sožitje. Za glavnega krivca označuje Pribečevića, komunizem in razne internacionalne so pa samo sredstva politikov njegovega kova, da bi se dalo Hrvatke pometati iz parlamenta. Hrvati so pošteno prišli v parlament ter se umaknejo samo sili. Kdor rabi silo, naj prevzame tudi odgovornost in svet naj vidi, da Hrvati niso proti sodelovanju s Srbi. — Ko je govornik omenil Pribečevića, so samostojni demokrati planili proti njemu in poslanec Branković ga je hotel prekriti. Radikalski minister Marko Trifković je ostro zavrnil kričarje. — Globok utis je napravil tudi govor tretjega govornika HRSS Stjepana Urojiča, ki je zaključil: Tega, kar se sedaj godi, srbski seljak ni kriv. To mi dobro vemo!

Na včerajšnji seji je govoril najprej demokrat Kosta Timotijević, ki je skušal poglobiti dobre utise, ki so jih napravili govori hrvatskih seljaških poslancev, s tem, da je radikalom lepo nazorno razvijal in razkladal, kako vse ljudske stranke evolucionirajo ter da slučajne ekstremne kretnje niso važne, ampak važno je bistvo, ki se pri hrvatski stranki z vso pravico imenuje miroljubnost in sporazum.

Največ časa je zavzel govor notranjega ministra Maksimoviča. Hrvati so prejšnji dan iskreno izrazili svoje prepričanje, da so glavni krivci protiljudske politike samostojni demokrati in ne radikali, minister radikal Maksimović je pa sedaj s svojim govorom reklamiral to politiko in stališče proti sporazumu tudi hote ali nehoče za radikale, ko je po vsej sili hotel Hrvate opisati in predstaviti kot komuniste. Za dejstvo, da je ravno Radičeva stranka likvidirala na Hrvatskem prva leta tako močno komunistično stranko, je minister gluh in slep in iz njegovega nstopa še sklepa, da v radikalnem klubu prevladuje namen uničenja mandata, kakor je sklenila večina verifikacijskega odbora.

Program bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije.

I. Parlamentarne stranke, ki so bile dosedaj združene pod naslovom opozicijski blok, so osnovale stalno politično skupino pod imenom »Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije« in nastopajo v narodni skupščini kot celota v vseh vprašanjih, v katerih gre za velika politična vprašanja te enote.

Organi bloka so: predsednik, ožji in širši izvrševalni odbor in skupna seja narodnih poslancev.

II. Ta blok je vzel za podlago svojega delovnega programa deklaracijo Davidovičeve vlade od 12. avgusta 1924, katere deklaracija bi se imela dopolniti z drugimi potrebnimi zakonskimi predlogi, zlasti z zakonom o jamstvu sodne neodvisnosti, o tiskovni svobodi in o svobodi sestajanja in združevanja, z zakonom o samoupravi kmetskih in mestnih občin. Način izvajanja poslednjih volitev dokazuje nujnost zakona, po katerem bi se zaščitila v bodoče voljna svoboda. Mora se povdariti odgovornost organov, ki izvajajo volitve. Poostri ti je treba kazni za prestopke proti volivni svobodi, določiti je treba pospešeno postopanje proti sedanjim krivcem, verifikacijo mandata pa ima izvršiti sodišče.

III. Osnova političnega dela sestoji iz programatičnih načel, ki so bila deloma že objavljena v poročilu predsedništva HRSS z dne 29. septembra 1924, in to posebno:

1. Stranke bloka, stoječe na načelu ravnopravnosti vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, so edine v tem, da je država SHS celota, v kateri pa se ima notranja ureditev izvesti s sporazumom Srbov, Hrvatov in Slovencev po že deloma izraženih načelih.

2. Definitivno izvajanje narodnega sporazuma na normalen zakonit način na podlagi demokratske vladavine na najpopolnejši način je mogoče samo s parlamentarno monarhijo po angleškem vzoru, zasnovano in zgrajeno na podlagi narodne suverenosti.

3. Naša država mora biti slična ljudski demokraciji, urejena po sistemu selfgovernmenta in samouprave od najmanjših občin pa do parlamenta.

4. Pristojnost skupnega parlamenta in drugih narodnih zastopstev in odnošaji njim odgovornih organov morajo biti določeni po ustavi.

5. Blok v celoti in poedine stranke v njem so edine v tem, da je njihova politika popolnoma samostojna in določena edino od interesov ljudstva. Zato smatrajo za nujno, da se prekinijo vsake zveze z inozemstvom. Interese naroda pa je treba spraviti v sklad z ideali človečanstva in mednarodno težnjo po trajnem miru.

6. Blok izključuje diktaturo vsake vrste. Stoji v politiki na načelu narodnega sporazuma in ljudske demokracije. V gospodarskih vprašanjih pa stoji na stališču stanovskega sporazuma in sodelovanja.

Blok hoče izvajati vse potrebne socialne reforme, ostajajoč na načelu ohranitve privatne lastnine, katero pa je treba urediti v duhu socialne pravičnosti in v smislu socialnih dolžnosti. V gospodarskih vprašanjih stoji na načelu stanovskega sporazuma in sodelovanja. Gospodarsko življenje našega ljudstva, zlasti kmečkega, naj se razvija na zadružnih načelih.

Ta program je bil podpisan 25. februarja 1925. — Podpisali so ga: dr. Korošec za Jugoslovanski klub, Ljuba Davidovič za dem. klub, Pavle Radič za HRSS in dr. Hrasnica za JMO.

Po svetu.

Reformistični načrti Mussolinija. Mussolini se je končno le razodel, kako si zamišlja reformo države, katero je že toliko časa napovedoval. Z balkona zunanjega ministrstva je napovedal, da se blizu časa, ko bodo vsi bolni deli liberalne države odstranjeni. Novi reformistični zakonski načrti pridejo na jesen v zbornico ter bodo napravili konec liberalni državi. Vlada bo proklamirala suvereniteto države nad vsemi delovnimi in produkcijskimi silami. Pod zaščito države se bo ustanovila posebna narodna korporacija, v katero vstopijo vsi sindikati, delavski in delodajalski. Vse spore med sindikati bo reševalo za vse stranke obvezno razsodišče pod zaščito države. Korporacije bodo prevzele tudi politične naloge, ker bodo delovale kot

politična okrožja ter pošiljale v parlament zastopnike delavstva in kapitala. Parlament se bo na ta način popolnoma preustroji. Zastopniki sindikatov bodo imeli dostop tudi v senat. Tretjino poslancev zbornice bodo volili sindikati. Z uvrstitvijo delavcev in industrije v korporacije bo fašizem ta dva nasprotnika takorekoč militariziral ter si zagotovil trajno premoč nad njima. Za delavstvo posebej pa še pomenja uvrstitev v korporacije neke vrste zaslužnje, ker bo zanaprej predano na milost in nemilost razsodiščem, dočim si bodo kapitalisti z denarjem zagotovili premoč v korporaciji.

Preporočila angleške evropske politike. Pariški razgovori vodečih francoskih in angleških državnikov so pokazali, da je angleška zunanja politika krenila popolnoma v drugo smer. Otrsa se čimdalje bolj francoskega vpliva v presojevanju evropskih razmer in pritiska s tem tudi na Francijo, da spremeni svojo dosedanje smer. Dočim dela Francija še zdaj, da ustvari mesto propadlega ženevskega protokola nov pakt sigurnosti brez sodelovanja Nemčije ter jo v tem smislu zlasti podpira Čehoslovaška in Poljska, smatra angleška politika za glavno, da se ustvari nov sporazum z nemškim sodelovanjem. Brez tega Angleži sploh ne morejo v vprašanju sigurnosti razpravljati ter bi po njihovem mnenju pakt z Nemčijo bil najboljša nadomestilo za ženevski protokol. Angleži so v Evropi s svojo zahtevo precej osamljeni, ker zahtevajo zlasti vzhodne države, ki mejijo na Nemčijo, da ta pristopi preje v Zvezo narodov ter s tem prizna korektnost sedanjih državnih mej. Mnenje Francije in njenih zaveznikov torej precej nasprotno angleškemu in sivar prihodnjih konferenc bo, da se posreči najti neko srednjo pot ter se ustvari na ta način končno mogočnost mirnega sporazuma evropskih držav. Interesantni so vzroki, katere navedajo Francozi radi nenadnega prekreta v angleški evropski politiki. Anglija je dosegla s svetovno vojno svoj namen, da je Nemčija uničena ter ji ni več nevarna. Sedaj se je angleška pozornost obrnila na nevarnejšega sovražnika — Rusijo, ki je postala zlasti opasna za njeno azijsko gospodstvo, odkar se je zvezala z Japonsko. Glavna skrb angleške politike je sedaj, Rusijo v Evropi osamiti, zato je potreba čim prej Nemčiji zagotoviti miren razvoj in jo priključiti na zapad, da se ne bo naslonila na Rusijo ter je tako ojačala.

Razpust novozvoljenega egiptovskega parlamenta. Pri zadnjih volitvah v Egiptu je dobila vladna koalicija približno enako število mandatov, kakor opozicija pod vodstvom Zaglul paše. Te dni se je sestel v Kairu novozvoljeni parlament in na prvi seji je bil izvoljen z večino glasov za predsednika parlamenta Zaglul paša. Kralj je radi tega parlament takoj po prvi seji razpustil in vršile se bodo najbrž zopet nove volitve. Opozicija je sklenila te volitve bojkotirati. Razveseljivo za nas je, da še vladajo tudi drugod parlamentarni običaji, ki so precej slični našim.

Strašna eksplozija v Hamburgu. V kanalu v Hamburgu je 25. t. m. eksplodiral parobrod »Saturn«, ki je bil poln nafte. Parobrod je uničen, od 15 delavcev, ki so bili zaposleni na parniku je 10 mrtvih. Trupla ponesrečenih so grozno razmesarjena. Noge in roke nesrečnih žrtev so zbrali po ulicah. Eno truplo je bilo vrženo pri eksploziji 25 m visoko in je padlo na streho neke hiše. Za tri delavce še ne vedo, kje da so. Najbrž jih je vrгло v morje, kjer so utonili.

Dnevne novice.

Pozor na položnice in modri križ. Naročnina je potekla mesecu aprilu, ali pri nekaterih že prej! Naročnina znaša: celoletno 80 D, polletno 40 D, četrtletno 20 D, mesečno 7 D. Upravišтво.

Lumparija ali nevednost. Za šolski okoliš Tepanje pri Konjicah so volili v krajni šolski svet načelnika in podnačelnika. Učitelja Gselman in Malenšek sta zahtevala, da se oba volita obenem na istih listkih. Njun kandidat Prosenak, ki pa je v zadnjih letih vedno volil z Nemci, je dobil 3, Podkubošek 4 glasove. Za podnačelnika dobi Podkubošek zopet 4 glasove, Prosenak enega. Sedaj pa — čujte in strmite — učitelja zahtevata in izsilita, da določita med njima žreb, kateri bo načelnik, ker je jasno, da Podkubošek ne more biti obenem načelnik in podnačelnik. Kako naj se tako postopanje imenuje? Moža, pojdit h Krpanu iskat soli! Smo radovedni, kaj bo odredil sreški poglavar. Žreb je namreč dočel v prilog Prosenaka.

Smrt Kocmutove matere pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Kruta smrt nam je vzela zopet osebo, katere spomin nam ostane neizbrisen. Umrli je dne 18. t. m. gospa Marija Kocmut, vdova blagopokojnega učitelja Fr. Kocmuta, ki se je ločil sicer že pred 16 leti, vendar pa še živi v srcu njegovih jurjevskih učencev nanj hvaležen in prijeten spomin. Enako spoštovanje in priljubljenost si je tekom časa pridobila tudi njegova zdaj umrla žena. Vsa leta svojega neumornega dela je živila mirno in tiho v blagor svojih otrok in srečo družine. Kaj se pravi delati in žrtvovati se, bi vedela pač povedati pokojna Kocmutova gospa, kajti njena malenkost vzgojiti šest otrok in vse te ne baš v najugodnejših razmerah potom šolanja spraviti do kruha. Pri tem pa pokojnica ni tarnala, ampak šla je potrpečljivo svojo življenjsko pot. Svetu ni tožila, ne iskala pomoči, pač pa mu neustrašeno in samozavestno kljubovala, zavedajoč se dolžnosti skrbne in poštene žene ter dobre matere. Bila je odkrita ter dobra in mirna sosedka. Vzlic svojemu odločnemu nastopu je bila vendar prijazna in nikdar ni dala s kakoli besedico povoda k prepiru in sovraštvu med sosedi. Ni čudo, da jo je vse vžljubilo in da je spolzela marsikatera solzica za blago »Kocmutovo materjo«, kakor smo jo radi njene dobrote, mirnosti in ljubeznjivosti splošno klicali. O tem priča tudi veličasten pogreb, katerega se je udeležilo

Danes zvečer ob pol osmih I. prosvetni večer s skioptičnim predavanjem in pevskimi točkami v dvorani Zadržne gospodarske banke. Pridite v obilnem številu!

poleg šolske mladine tudi nešteto znancev od blizu in daleč. Šla si, zlata mama, šla si, prijazna svetovalka, šla si, predobra sosedka! Šli pa niso iz naših src tvoji lepi nauki in ljubezen, ki si si jo vsadila v naša otroška srca, ostali so nam nasveti življenja izkušene žene, in ostali so nam samo prelepi spomini vedno dobrohotne in miroljubne sovaščanke. Blag ji spomin!

Ljubezenska drama v Framu. Preteklo sredo se je dogodil v Framu pri Mariboru strahovit zločin, ki je zahteval dve človeški življenji. Posestniški sin Peter Lešnik je imel že deset let ljubezensko razmerje s posestniško hčerko Štefko Čerič. Oba ljubimca sta bila stara že krog 30 let. Zadnje čase je Lešnik s strahom opazil, da postaja Štefka napram njemu vedno bolj hladna. Polotila se ga je strašna ljubosumnost, ki je bila tudi povod njegovemu zločinu. V sredo je Lešnik popival popoldne v gostilni g. Högenwarta. V gostilni se je nahajal tudi neki Stern, ki je prišel k Lešniku in mu ponudil piti. Med pogovorom pa je Lešnik nenadoma potegnil samokres ter ustrelil Sterna v prsi; ranil ga je smrtno in nesreče je kmalu izdihnil. Najbrž je ustrelil Lešnik Sterna, ker je sumil, da je ljubimec njegove Štefke. Po zločinu je pobegnil v vas Varte, kamor bi morala njegova ljubica priti, ker je bila botra pri krstu nekega otroka. V Vartah je opazil v Rožmanovem sadonosniku neko žensko, in misleč, da je to Štefka Čerič, je kar brez pomisleka streljal na njo. Še le ko je njegova žrtev ležala na tleh, je opazil, da se je strašno zmotil. Ranjeno dekle ni bila Štefka, ampak Cila Kotnik. Videč svojo znoto, se je sodil sam. Prestrelil si je srce ter se zgrudil na mestu mrtev. Cilo Kotnik so prepeljali v mariborsko bolnico, kjer so ugotovili, da njene rane niso nevarne. Strašna žaloigra, ki se je odigrala v Framu, je vzbudila med prebivalstvom veliko razburjenje.

Dr. Marković izpuščen iz umobolnice. V Šibeniku se je nahajal v tamošnji umobolnici že dalje časa bivši črnogorski odmešnik dr. Vukašin Marković. V umobolnico so prepeljali iz zapora v Cetinju, kjer so ga vkljub amnestiji obdržali in tako postopali z njim, da je vsled trpljenja znorel. V Šibeniku je Marković zopet ozdravil in te dni so ga ponovno prepeljali v zapore v Cetinje, kjer pride pred sodišče.

Pošteni tatovi. Dasi je poštenost med tatovi bela vrana, se vendar lahko ponaša s tako Zagreb. Pred tednom dni je bilo v Zagrebu vlomljeno v stanovanje inženirja Ehrliha. Tat je odnesel iz omare vso srebrno namizno posodo, vredno okrog 80 tisoč dinarjev. Okradeni inženir je takoj obvestil policijo, toda preiskava je ostala brezuspešna. Nekega dne pa je prišel v stanovanje okradenega Ehrliha neznan moški, ter izročil velik zavoj in pismo. Ko so zavoj odprli, so našli v njem skoro celokupno ukradeno srebrnino, v pismu pa se je tat oprostal, češ, da se je hotel nad inženirjem samo maščevati.

Poneverba v zagrebški banki. Pred nedavnim časom je bila zagrebška eskomptna banka ogoljufana za 250 tisoč dinarjev, katere je izplačala na ponarejeni ček osješke podružnice. Ko je bila goljufija opažena, je banka takoj mobilizirala policijo, da pojasni zagoneten slučaj. Goljufu so prišli kmalu na sled, ker je napisal vzorec, po katerem je bil kličej napravljen, na pisalnem stroju v banki. Detektivni so obšli vse zagrebške tiskarne in v neki neznatni tiskarski delavnici so dognali, da je bil ček tam tiskan. Lastnik je natančno opisal naročnika čekov, ki je prišel v družbi nekega znanega športnika ter se predstavil kot ravnatelj eskomptne banke. Detektivni so lastnika tiskarne vzeli seboj in z njegovo pomočjo kmalu odkrili dva goljufa. Ček je ponaredil bančni uradnik Slavko Radovinović, vnovčil ga je pa njegov prijatelj Rudolf Lipkovač. Denar sta razdelila med seboj in nekim Orelom, katerega pa policija še ni izsledila. Denar so že skoro porabili, tako, da bo banka oškodovana za skoro celi milijon.

Požar v ladjedelnici v Kraljevi. Dne 17. t. m. ob pol šesti uri zvečer je izbruhnil v ladjedelnici v Kraljevi požar. Ogenj je v pišu bore bliskoma objel celo stavbo, ki je po večini lesena, polna lesa, lesnih odpadkov in žagovine. H gašenju je prihitelo mestno prebivalstvo, vojniki in mornarji, a vse je bilo zastonj, ker les je gorel hitro in je bil ves gasilni trud zaman. Razven ladjedelnice sta zgorela še dva motorna čolna in zaloga borovega lesa. Ladjedelnica v Kraljevi je pogorela leta 1922 na sam božični dan.

Izplačevanje pokojnin upokojenemu železniškemu osebju. Po odloku generalne direkcije državnih železnice z dne 26. februarja t. l. št. 6. D. 8175 se bodo po zakonu o državnem prometnem osebju upokojenim železničarjem odlej izplačevale pokojnine preko finančnega ministrstva. Upokojenci, ki prejemale pokojnine po starih predpisih, bodo prejemale pokojnine še vnaprej pri direkciji državnih železnice.

Obiteljska drama v Zemunu. Nikola Petrovič, vliivar zvono v Zemunu se je oženil pred nekoliko meseci s hčerko trgovca Simića. Po kratkem srečnem zakonu pa je te dni mož nenadoma zahteval ločitev zakona, češ, da ga je žena okužila. Žena je pred duhovnim sodiščem isto izjavila, da želi ločitev, ker jo je okužil mož. Sodišče ni moglo določiti krivdo in je razpravo odložilo. Petrovič in njegova žena sta se ločila sovražno. — Zvečer se je Petrovič napil, nato pa je odšel v stanovanje svojega tasta, kamor se je zatekla njegova žena. Najprej je zahteval od nje, da mu podpiše pismo, v ka-

terem priznava svojo krivdo. Ker ni hotela temu ugoditi je pijani mož pobesnel, ter navalil z nožem na ženo. — Oče in mati sta priskočila hčerki na pomoč in Petrovič je napadel najprej tasta ter ga smrtno nevarno ranil, nato pa je zabodel še taščo. Med tem je dospela policija, katero je pozvala žena in Petroviča so odgnali v zapor.

Velikodušen dobrotnik. Vaso Djuković se je izselil iz Risanja v Boki Kotorski v Ameriko, kjer si je s časom opomogel ter postal imovit trgovec. Svojega rojstnega kraja pa ni pozabil in že preteklo leto je poslal našemu prosvetnemu ministrstvu milijon dinarjev za šolanje revnih otrok njegovega rojstnega kraja. Te dni je poslal zopet v enak namen še pol milijona dinarjev.

Slabi rezultati na sarajevskih srednjih šolah. Na sarajevskih srednjih šolah, osobito na trgovski šoli je opazati zadnje čase velike neuspehe dijakov. Takoj je na trgovski akademiji pri zadnji konferenci izdelalo samo 137 dijakov, padlo jih pa je 172 in od teh 94 iz več predmetov. Tako slabega rezultata še dosedaj nikoli ni bilo in ravnatelj vseh srednjih šol bodo sklicali sestanek roditeljev, na katerem bodo razpravljali o sredstvih, da se mladino zopet prisili na intenzivnejše učenje.

Pogubno drvenje.

Pred dobrim tednom se je dogodila zadnja večja železniška nesreča na glavni železniški progi naše države. Srečnemu slučaju se je zahvaliti, da mnogostevilni potniki, ki so se zvečer odpeljali iz Beograda z brzovlakom proti Zagrebu, niso že proti jutru zdrveli v smrt. Blizu Broda je brzovlak skočil iz tračnic ter se prevrgel in zlasti se je treba zahvaliti dobri konstrukciji Pulman-vagonov, da ni bilo vse drobno.

S to železniško nesrečo so se listi mnogo bavili in do malega vsi soglašajo v tem, da je vse polno predznakov in povodov novih nesreč. Ugotovilo se je, da je bilo v šestih letih na sami progi Brod—Sisak nič več in nič manj kot 650 železniških nesreč. To ni prav nič čudnega. Tračnice, na katerih se dogajajo tako pogoste nesreče, so stare dobrih 37 let ter se ne prestano rabijo najmanj 35 let. Če vzamemo za 35 let okroglo 12.000 dni in povprečni promet 40 vlakov dnevno, vidimo, da so te tračnice izdržale že nad 480.000 vlakov. To je več kot preveč in ni fantazije, ki bi človeka lahko omamila, da so tako drage vožnje na naših železniških progah tudi zanesljive in varne.

Kakor zadnjič, tako se pri vsaki železniški nesreči tudi ugotavlja, da se merodajni in odgovorni krogi in činitelji veliko premalo brigajo za stanje naših železnic in za promet sploh. Izjema je seveda tedaj, če začnejo misliti na viro dohodkov ter zvišajo voznino in podražijo promet sploh. Z bridko ironijo se govori ob priliki čestih železniških nesreč o »vožnji v smrt«, o testamentu, ki ga je treba napraviti pred potovanjem, o povratku v stare čase »peš ali na magarcu« in končno še o tolikih primerih največje zanikarnosti in brezbriznosti od strani mnogih odgovornih činiteljev.

Navaja se tudi, da so železniške nesreče mnogim v korist in veselje kot vir izrednih in izdatnih dohodkov. Opozorila in svarila o raznih nedostatkih na progi od strani vestnih državnih uslužbenecv se pri velikem birokratizmu direkcij in inšpekcij prav malo upoštevajo, zato so pa tem temeljitejšje komisije po železniških nesrečah. »Komisariji« so takoj in prav radi pri rokah radi lepih dijet in če bodo nesreče še številnejše in še hušje, bodo še z večjo vneto preiskovali ter pisali zapisnike. Če se jim bo zdela vožnja z železnico na mesto nesreče preveč nevarna, se bodo pa vozili z avtomobili lepo po malem od kraja do kraja ter še več zaslužili na dijetah.

Ko se tako izrpnno osvetluje vse mogoče okolnosti železniških nesreč, se pa ne sme pozabiti, koliko je že strankarska zagrizenost in samopašnost takozvanih »državotvorcev« prispevala direktno in indirektno k nevarnim vožnjam v naši državi. Ni dovolj, da so enim prometne zadeve in potrebe le tedaj v mislih, če se dajo združiti z dobičkom pri kaki nabavni komisiji, najti in udeleževati se morajo še drugi, ki dajejo v nič vsako pošteno in koristno delo za zboljšanje prometa.

Kako podlo so lani napadali prometnega ministra Davidovičeve vlade g. Sušnikal Zakaj? — Zato, ker je ta minister najprej pogledal strašno štatistiško železniških nesreč ter se odločno lotil popravljanja prog in vagonov na eni, na drugi strani pa krivic in nedostatkov, ki tlačijo in trpinčijo prometno osebje. V prometnem ministrstvu se najdejo podatki, da na progah niso bile obnovljene tračnice že 40 let, čeprav je normalna doba samo 20, največ pa 25 let. Da so v dobi enega meseca na sami progi Brod—Sisak popokale tračnice na 96 krajih, to je tudi zapisano v ministrstvu in zato je minister smatral nabavo tračnic za nujno potrebno. Privatne tovarne v Nemčiji so tedaj sicer prenehale z dobavljanjem materiala na račun vojniških odškodnin, ker je nemška vlada začela ustaviti odškodninska izplačila, ministru se je pa le posrečilo, uravnati dobavljanje prepotrebnega materiala na ta način, da se je razpoložljiv znesek okrog 30.000.000 din. trdkam založil pod pogojem, da ga vrnejo, kakor hitro bo nemška vlada zopet začela izplačevati reparacije, a da nam takoj začnejo dostavljati nujno potrebne tračnice. To torej ni bil nikak nakup, ampak začasna transakcija, ki bi mogla biti državi samo koristna, ker odpomore prvič veliki in nujni potrebi in ker bi material prišel še za 20 odstotkov ceneje kot po drugih pogodbah in ponudbah.

Ker bi bili pri tej nabavi običajni beograjski koristolovci izšli prazni, se je pa naenkrat začela nesramna gonja proti ministru in po odstopu Davidovičeve vlade so imeli »nacionalni« blokaši preveč strankarskih skrbi, da

bi se brigali za promet ter sami vse boljše oskrbeli, kakor je nameraval minister Sušnik.

Nekateri beograjski listi so javljali po zadnji železniški nesreči, da je na hitro razpisana nabavna licitacija za železniški material. Tokrat gotovo ne bo šlo brez velikih provizij in profitov, vlaki bodo pa naprej drveli po počenih tračnicah, da se nekje bolj ali manj nesrečno zvrnejo. Prav tako pogubonosno drvi tudi politika radikalov in samostojnih demokratov, ki za vse, kar je izven strankarskega kroga, nimajo prav nobenega smisla.

Iz Maribora.

RESNICA O OBČNEM ZBORU MARIBORSKEGA TRGOVSKEGA GREMIJA.

O rednem občnem zboru trgovskega gremija v Mariboru, ki se je vršil zadnjo soboto pri Gambrinu, je prineslo sicer gostobesedno »Jutro« samo eno notico. »Tabor« je priobčil o poteku zbora en kratek članček in eno notico. Policajdemokratski glasili beležita pri poročilu o občnem zboru mariborskega trgovskega gremija blamažo, katero bi naj bil ob tej priliki doživel načelnik Zveze trgovskih gremijev, g. Jelačin ml. iz Ljubljane. Blamaža, o kateri poročata »Jutro« in »Tabor« ni doletela g. Jelačina, ampak žerjavovca Viljema Weixla in njegove policajdemokratske kimavce. Da bo proti-žerjavova in poštena mariborska javnost poučena o resnici poteka občnega zbora mariborskega trgovskega gremija, beležimo ta-le dejstva: Kakor znano, je postal g. Jelačin, ki je nasprotnik žerjavščine v zgolj strokovnih organizacijah, grizeč trn v peti žerjavove gospode, ki bi ga rada za vsako ceno izrinila z mesta načelnika Zveze trgovskih gremijev. Tudi v Mariboru je dobil gospod Weixl od tajništva SDS oziroma g. Lipolda nalog, da pripravi za redni občni zbor mariborskega trgovskega gremija g. Jelačinu nezaupnico. V to svrhu je sklical g. Weixl pred tedni v hotel Kosovo izredni občni zbor, na katerega je seve povabil samo take trgovce, ki so v ožji zlahti z mariborsko podružnico Slavenske banke, pri kateri ima gospod Lipold glavno besedo. Na tem izrednem občnem zboru je par dr. Lipoldu in Weixlu pokornih trgovcev sklenilo g. Jelačinu nezaupnico in to bi mu naj g. Weixl na rednem občnem zboru porinil pod nos in ga osmešil. Tako je bilo pripravljeno; a prišlo je čisto drugače in v tem ravno tiči blamaža za Weixla in njegove kimavce, a nikakor ne za g. Jelačina ml.

Redni občni zbor pri Gambrinu zadnjo soboto je g. Weixl na pritisk SDS zavlekel kolikor mogoče na dolgo z namenom, da onemogoči g. Jelačinu nastop. G. Weixl je imel sicer v žepu nezaupnico za g. Jelačina, a se je uveril po razpoloženju med zbranimi trgovci, da bi se eventualno predlagana nezaupnica spremenila v — zaupnico in to bi bilo nekaj več, kakor navadna blamaža!

Predlog z nezaupnico bi bil preveč riskanten, torej treba potek občnega zbora raztegniti ter zavleči in g. Jelačinu onemogočiti nastop s pomanjkanjem časa. A tudi računi z zavlačevanjem so g. Weixla varali in ga blamirali.

Ko se je pri slučajnostih oglašil k besedi g. Jelačin, so hoteli ti-le trgovci potegniti Weixla in SDS iz škrpcev: g. urar Bizjak, testeninar Miloš Oset, izdelovatelj sladkorčkov Rozman in moka Kljun. Ta gospoda se je pri oglašju Jelačina k besedi začela oblačiti površnike s pozivom: Ajdimo domov, kaj bomo poslušali še Jelačina! Ta od Weixla diktirani trik se ni posrečil, pretežna večina trgovcev je bila za to, da naj g. Jelačin govori. Jelačin je dobil besedo in je v svojem strogo stvarnem in od vseh resnih trgovcev odobranem govoru zavrnil in pobil vse očitke, katere valijo nanj žerjavovci. Izvajanjem niso niti z besedico ugovarjali odločni žerjavovci, kakor n. pr.: Šoštarčič in Kravos. Neprimerne medklice je spuščal samo g. Miloš Oset, ki je pa tudi moral utihniti. Klic: Živijo Mohorič, je padel edino iz ust urarja Bizjaka, a ni naletel na odmev.

Vsi mariborski trgovci, izvzemši Weixla in že omenjenih njegovih štirih opred so se strinjali z izvajanjem g. Jelačina in jim pritrjevali.

Ako bi si bil po končanem govoru g. Jelačina g. Weixl svest zmage in večine med trgovci, bi ne bil preprečil debate, ampak potegnil iz žepa že pripravljeno nezaupnico za Jelačina in ga blamiral, a tega ni storil iz upravičenega strahu, ker bi se nameravana nezaupnica gotovo pretvorila v zaupnico! G. Jelačin v Mariboru ni iskal zaupnice, a bi jo bil dobil, ako bi bil g. Weixl kot predsednik gremija otvoril debato o Jelačinovih izvajanjih. Naj le pride g. Jelačin v Maribor na kako trgovsko zborovanje in tedaj bo Weixl videl, da je pretežna večina mariborskih resnih in poštenih trgovcev brez razlike na narodnost in strankarsko pripadnost za Jelačina in proti usiljevanju žerjavščine v trgovske organizacije. G. Viljem Weixl se je že bogzna kolikokrat blamiral in se je tudi tokrat, a bi rad z »Jutrovim« in »Taborovim« poročilom lastno blamažo zvalil na Jelačina po že stari — policajdemokratski praksi, a v soboto se mu tudi ta praksa ni obnesla!

Tako izgleda resnična slika občnega zbora mariborskega trgovskega gremija in blamaže, katere je vtaknil v žep g. Weixla in SDS, a ne g. Jelačina!

DVE NOVI ZASTAVI V MARIBORU.

Slovesna blagoslovitev nove zastave katoliške omladine.

Ne bilo bi prav, ako ne bi vsaj v kratkih potezih opisali prelepo omladinsko slavnost, ki se je vršila na praznik Oznanjenja Matere božje ob priliki slovesne blagoslovitve nove društvene zastave. Že okoli 8. ure

zjutraj so se začela vsa mariborska katoliška društva zbirati s svojimi zastavami v Vetrinjskem dvoru. Točno ob 9. uri se je začel pomikati slavnostni sprevod po Vetrinjski ulici, Tattenbachovi in Frančiškanski ulici v baziliki Matere milosti. Sprevod so otvorili zastavonoši. Za temi je sledilo 6 društev s svojimi zastavami in omladinska godba z novimi glasbenimi orodji. Pripomniti moramo, da je godba zadnji čas pod spretnim in večjim g. učiteljem prav dobro napredovala in sicer tako, da čez nekaj časa nikakor ne bo zaostajala za drugimi boljšimi mestnimi godbami. Za godbo je korakala v svojih uniformah lahka atletika, predsednik z društvenim trakom, krepak zastavonoša v spremstvu dveh čilih fantov. Dva bela konjička sta peljala na okusno okrašenem vozu botro in botra. Za vozom je sledila težka atletika in ostali omladinci. Ves veličasten spored je zaključila Krščanska ženska zveza. Prišedši v cerkev je mil. g. stolni dekan slovesno blagoslovil zastavo. Nastopil je tudi kot slavnostni govornik, ki je s posebno mladeniško živahnostjo razložil globoki pomen obeh slik na društveni zastavi ter bodril mladino k lepemu življenju. — Zastava je krasno delo č. šolskih sester v Mariboru, ter je gotovo ena najlepših v mestu in okolici. — Po slovesni sv. maši se je vršil slavnostni obhod po mestu v društveno dvorano, kjer se je vodja iskreno zahvalil vsem društvom za njihovo udeležbo ter navduševal omladince k vztrajnosti. Končno so omladinci s trikratnim »obljubimo« obljubili zastavi zvestobo do smrti.

Popoldne se je vršila v Narodnem domu velika prireditve v natlačeno polni dvorani. Na sporedu je bila živa slika, petje, godba, drama »Na dan sodbe« ter slavnostni govor g. Pavla Živorinika, ki je orisal v krasnih besedah lepoto pravega mladeniča. Dolgotrajno ploskanje poslušalcev je bil dokaz zadovoljstva klasičnega govora. — Tako je proslavila omladina svoj dan! Bil je lep dan, bila je krasna prireditev, ta glas se je slišal po mestu. Zato omladinci, le naprej! Veliko si že dosegla omladina, a veliko več še boš, ako se boš ravnala po naukih odkritosrčnih tvojih prijateljev. Torej le naprej!

Nekaj pripomb k razvitju prapora mariborske orjune.

Policajdemokratsko časopisje bi rado s primerjavo slovesnosti blagoslovitve zastave mariborske katoliške omladine in orjunskega prapora omladinsko prireditev osmešilo. Ker je Žerjavovo časopisje načelo to vprašanje, mu odgovarjamo z resnično trditvijo: Orjuna se je z razvitjem novega prapora v Mariboru prav na debelo blamiral!

Cele mesece pred razvitjem prapora sta bobnala »Jutro« in »Tabor« o tej slovesnosti, ki bo privabila v Maribor orjunske legije iz cele države in napredno občinstvo od bogzna odkod. Zadnjo nedeljo pa smo videli, da je bilo grozno veliko groma in treska po »Jutru« in »Taboru« tedne pred slavljem, na dan orjunske slovesnosti pa le dež iz neba, a od strani orjunske in napredno navdahnjenega občinstva le smešno malenkost odziva.

Nedeljske klaverne udeležbe pri orjunski slavnosti ne bomo ponovno pogrevali, ker smo jo že ugotovili v zadnji številki, pač pa moramo pribiti blamažo, katero je doživela orjuna z blagoslovitvijo prapora in z nado o obilni vojaški udeležbi pri slavnosti. Komaj je blagopokojni dr. Medved zatisnil oči, že je zaplavala po »Jutru« laž, da sta on in pravoslavni vojni prota obljubila, da bosta blagoslovila orjunski prapor. Mrtv dr. Medved se ni mogel zagovarjati, a tudi žerjavovcem se je zdela v javnost izpuščena laž blagoslovitve prapora od katoliške in pravoslavne svečeniške strani preveč neverjetna. Dementirali so kasneje, da bi bila orjuna prosila za blagoslovitev prapora kar dva duhovnika.

Dr. Medveda ni bilo, preostal je orjuncem samo še g. vojni prota. Zadnjo nedeljo je g. prota kljub več-

kratnemu povabilu odbil prošnjo, da bi blagoslovil orjunašem prapor in tako je zastavo mariborske orjune blagoslovil le dež z neba — — — in nikdo drugi!

Od dveh po »Jutru« in »Taboru« zasigurnih blagoslovov ni prejel novi »barjak« mariborske orjune — niti enega!

Drugič je računala orjuna kot bojna organizacija na obilno udeležbo vojaštva pri svoji slovesnosti. Niti v sprevodu in niti pri razvitju prapora nismo videli niti enega vojaka, kaj šele oficirja kot oficijelnega zastopnika.

Žerjavovcem priporočamo, naj si pokličejo v spomin malenkostno udeležbo od strani orjunašev in občinstva, blamažo z blagoslovitvijo in z odrekom udeležbe od strani vojaštva in potem bodo morali priznati, da je bila blagoslovitev zastave katoliške omladine brez predhodne reklame nekaj res veličastno iskrenega!

Da pa ne bosta mogoče prišla »Tabor« in »Jutro« z zastavami, ki so pozdravljale raz hiš orjunske slavje, jima povemo, da so zastave razobesili skoraj samo Nemci in ti iz strahu, ker so jim orjunaši še v nedeljo zjutraj po svoji navadi grozili v slučaju bojkota pri razbežanju zastav z nasiljem.

To primero med obema slovesnostima beležimo radi tega, ker nas je do te ugotovitve izzvalo Žerjavovo časopisje, h kateremu se dosledno zateka sicer »nepolitična« orjuna.

— — —

Danes ob pol 8. uri zvečer priredi Prosvetna zveza I. prosvetni večer s skioptičnim predavanjem in pevskimi točkami. Vstopnina: sedeži 2 D, stojišče 1 D, di-jaki 50 para. Pridite v obilnem številu!

Novoimenovani predsednik mariborskega okrožnega sodišča dr. Žiher je prevzel včeraj predsedniške posle. Včeraj se mu je predstavilo njemu podrejeno uradništvo in uslužbenci na sodišču in v jetnišnici.

Nesreče na praznik v Mariboru. V sredo sta se dogodile v Mariboru kar dve precej težki nesreči; na tržaški cesti se je splasil konj mesarja in gostilničarja Vlahoviča ter zapeljal z vozom v gramozno jamo na Teznu, ki je bila polna vode. Na vozu sta se nahajala Vlahovičeva uslužbenca, mesarski pomočnik Josip Hendak in hlapec Franc Muršec. Konja je splasil avto, ki je pridrvel nasproti z veliko naglico. Pri padci v jamo je konj v globoki vodi utonil, dočim sta se oba voznika rešila s plavanjem. Na mesto nesreče je takoj prihitel rešilni voz in oddelek požarne brambе. Oba ponesrečena voznika je avto zapeljal domov, mrtvega konja in voz pa je požarna bramba potegnila iz jame. Posestnik Vlahovič trpi občutno škodo, ker je bil konj vreden 15.000 din. — Istega dne se je ponesrečil kovač Alojz Obreht, uslužbenec Splošne dd na Teznu. Peljal se je iz Kamnice od svojega znanca s kolesom. Na precej strmim pobočju, kjer cesta zavije pod hrib, je padel s kolesa in udaril z glavo tako nesrečno ob tla, da si je razbil lobanjo. V nezvesti ležečega so našli ljudje na cesti. Ker ni v celi Kamnici telefona, so poslali sela, da je obvestil rešilni oddelek v Mariboru, ki je prepeljal ponesrečenega Obrehta v bolnico. Njegove poškodbe so precej resne.

Županstvo na Pobrežju pri Mariboru nas naproša naznani, da se preseli iz sedanjega prostora v hišo novega župana, Cesta na Brezje 16 in prične le-tam uradovati za stranke v torek, dne 31. marca t. l. Uradovalo se bo vsaki torek in vsaki četrtek od 6. do 7. ure zvečer in vsako soboto od 3. do 7. ure popoldne. Po nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Požar na Pobrežju pri Mariboru. V noči od 26. na 27. marca je nastal okoli polnoči požar v hiši posestnika Mihaela Petelin, Cesta na Brezje 41, kakor se govori, skozi dimnik. Na lice nesreče je pribrezala kot prva mariborska mestna požarna bramba z veliko avto-turbino, ki pa ni mogla uspešno poseči v boj z ognjem, ker ni bilo primerne količine vode. Moštvo se je udeleževalo samo rešilnega dela. Domača požarna bramba je s pomočjo donašanja

vode v škafih lokalizirala požar. Pri tem delu so sodelovali tudi vrli sosede. Posestnik je bil zavarovan. Kakor se čuje, je Petelin, ki je Primorec, že tudi v stari domovini enkrat pogorel. Uboga družina je sedaj brez strehe.

Stanovanjska beda v Mariboru. V Maistrovi ulici 2 v veži stanuje delavec Ivan Cafuta s svojo ženo in štiri otroci že 5 let. Ležati morajo na tleh. Ker je veža ozka, se morajo umikati s svojimi stvarmi ali na cesto, ali na dvorišče, ako pride kakšen voz v hišo — to se dogaja večkrat. V Mariboru je pa več oseb, posebno ženskih, ki imajo več sob, katere prav pridno in drago — (1000—2000 D na mesec) oddajajo. Kljub stanovanjskemu uradu in kljub »Mojmiru« traja ta neznosna stanovanjska beda še dalje.

K stanovanjski bedi v Mariboru. V Mariboru je mnogo takih ljudi, ki prav razkošno živijo in stanujejo; še več je pa takih, ki stanujejo 7 do 9 oseb v mali sobici in ki prav skromno žive. Dosti je tudi takih, ki prebivajo v za človeka nedostojnih prostorih. Navedem samo enega takih slučajev: V Mariboru, Loška ulica 25 v pritličju stanuje delavec Štefan Lepenik z ženo in tremi otroci v drvarnici, kjer ima pa tudi malo prostora, ker je napolnjena na pol z drvami in opeko. Ta uboga družina nima postelj, temveč vsi ležijo na tleh. Oken ta drvarnica nima, vrata so pa iz lat in so pripeta z žico k stebri, so tedaj brez ključavnice. Hiša je Lirzerjeva. On poseda še več hiš. Ludje! Stanovanjski urad in razkošno živeti ljudje se ne bodo usmili teh ubogih ljudi, usmiliti se jih vi, usmiliti se saj ubogih, nedolžnih otročičev in spraviti jih pod streho.

Vsem šahistom! Dr. Emanuel Lasker, znani šahovski svetovni prvak, se je po inicijativi beograjskih šahovskih krogov izrekel pripravljenim, da se še tekom letošnjega poletja pomeri v šahovskem dvoboju z našim ravno tako svetovnim sloves uživajočim slovenskim mojstrom dr. Mil. Vidmarjem, univerzitetnim profesorjem v Ljubljani. Ta match sestoji po principijelno že sprejetem programu iz 10 partij, ki se imajo vse odigrati v naši državi in sicer v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, na Bledu in v Mariboru. Borba obeh velemojstrov bo vzbudila največjo pozornost in nelpeto pričakovanje v vseh kulturnih državah, ne le med šahisti, temveč pri vseh, ki vedo ceniti napore človeškega duha. Bil bi to v nekaki meri že boj za svetovno šahovsko prvenstvo, kajti čeprav je moral dr. Lasker leta 1921 v Havani prepušiti formalni naslov svetovnega championa, ki ga je še do takrat nosil izdržema 27 let, mlademu Kubancu Capablanci, je smatran še danes od pretežnega dela šahovskega sveta kot dejanski prvak, radi poznejših sijajnih uspehov in radi čudovite globine svoje igre. Ako zmaga dr. Vidmar, je končni match za svetovno prvenstvo Capablanci—dr. Vidmar le še vprašanje časa. — Rešiti je samo še materijelno stran nameravanega matcha. Potrebščina je proračunana na cirka 110.000 din., od tega ima pripasti največji del (1500 dolarjev) dr. Laskerju kot nagrada za udeležbo. Dr. Vidmar kot amater reflektira le na potne stroške 10.000 din. Ljubljanska občina je že osigurala prispevek v znesku 10—15.000 din., tudi beografska centralna vlada je obljubila znatno subvencijo. Diferenca bi se pa morala nabirati potom subskripcije šahovskih klubov, oziroma prijateljev šaha v naši državi. Mariborski šahovski klub, kot organizacija marib. šahistov, pobira prispevke. Ako se posreči v Mariboru nabrati toliko, da bi zadostovalo vsaj za eno match-partijo dr. Lasker-dr. Vidmar, potem bi se ena etapa tega velikega boja odigrala v našem mestu. Prispevki naj se pošljejo Gospodarski zadružni banki, podružnica Maribor. Subskripcije se pa naznanijo na naslov klubovega predsednika okrajnega sodnika Emila Kramerja. — Mariborski šahovski klub.

Predavanje Krekove posojilnice. Ker se naznanjeno predavanje na praznik, dne 19. t. m., vsled ovir ni moglo vršiti, se je isto preložilo na nedeljo, dne 29. t. m., ob pol 10. uri dopoldne z istim programom, kakor je bilo to prvotno javljeno. Vabljeni vsi, ki se zanimajo za denarne in gospodarske razmere.

Muzejsko društvo v Mariboru ima v nedeljo, dne 29. marca, svoj redni letni občni zbor. Vršiti se v čitalnici študijske knjižnice (kazino, I. nadstropje). Začetek ob 10. uri dopoldne.

Intimni koncert se vrši dne 28. t. m. ob osmih zvečer v slavnostni dvorani državnega moškega učiteljskega v Mariboru za povabljen in po njih vpeljene goste. Izvajale se bodo skladbe komponista Slavka Osterca. Sodelujejo gospi Apihova (klavir), g. Ašič (tenor), godbeni kvartet gg. Vidmajer, Fink, Osterc, Wohrlowitz in mariborska vojaška godba pod vodstvom g. kapelnika Herzoga.

Polagoma se zopet bližajo predvojne razmere. Z odlokom glede odmetavanja lupin po hodnikih, ki se žal še premalo upošteva in krivice ne primora, da poberejo take odpadke, predno se jih dovede strogi kazni, je napravljen lep začetek. A še en nedostatek je nujno potreben, da se ga spravi iz našega mesta, in to je odmetavanje nesnage. Med in po vojni so si dovolile razne stranke otrsanje cunj in druge nesnage skozi okna na cesto. Istočasno se je tudi udomačila navada, da izprašijo stranke posteljne rjuhe, namizne prte, posteljne podložnike in drugo tako ropotijo kar iz okenj ali mostovžev na dvorišča, pa če s tem tudi prašijo strankam, ki stanujejo pod njimi, v stanovanja. Saj ima vsaka hiša stajalo za izprašanje takih predmetov! Tudi je v drugih mestih določen gotovi čas za iztepanje, a pri nas se to delo opravlja v najzgodnejših jutranjih, kakor tudi v najkasnejših večernih, da ne rečem celo v nočnih urah. Te nehijske razmere morajo že enkrat izginiti, da ne bo slovelo naše obmejno, drugače lepo mesto po svojih nerednostih.

Občni zbor Jugoslovanske Matice, podružnica Maribor se vrši v torek, 31. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu. Odbor.

Zadruga slikarjev, pleskarjev itd. javlja, da ima dne 23. t. m. občni zbor ob 10. uri v hotelu pri Zamorcu. Dnevni red: Poročilo načelnika, poročilo tajništva, šušmarstvo in pritožba na oblast radi prijav. Kaznilnica radi šušmarstva, davki in naša sezona.

Najemniki stanovanj, trgovin in raznih drugih lokalov ter podnajemniki! Pridite vsi na nujno sklicani javni shod društva stanovanjskih najemnikov, ki se vrši v soboto, dne 28. marca ob pol osmih zvečer v Götzovi dvorani. Berite v soboto male rumene lepake.

Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev r. z. z. o. z. v Mariboru ima svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 29. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v dvorani št. 53 okrožnega sodišča 1. nadstropje. Podrobnosti dnevnega reda so razvidne iz razglasov, ki so izloženi v zadružni prodajalni Stolna ulica 5. Člani se vabijo k polnoštevilni udeležbi. Upravni odbor.

Podružnica Udruženja vojnih invalidov v Mariboru sporoča svojemu članstvu, da se oni, ki reflektirajo na cenejši trboveljski premog, zgledajo v podružniški pisarni in prijavijo količino, katero bi rabili. Na naročila pod 500 kg se ne bo moglo ozirati. Ker je cena precej ugodna ter znatno nižja kot pri trgovcih s premogom, se nakup priporoča. Prijaviti se je treba čimprej. Odbor.

Iz udruženja vojnih invalidov, podružnica Maribor. Podružniški odbor je v svoji seji 11. t. m. podelil naslednjim revnim in podpore potrebnim članom oziroma članicam denarne podpore. Vdovam Weitzer M. od Sv. Petra pri Mariboru, Svržnjak M. iz Lajtersberga pri Mariboru in Ferlež J. iz Maribora vsaki po D 250.— invalidu Oder I. iz Sv. Lovrenca na P. D 250.— Planinc E. iz Maribora D 100.— in vdovi R. iz Maribora D 150.—.

Cercle francais. V soboto, dne 28. t. m., bo predaval g. prof. R. Martel ob šestih zvečer v društveni čitalnici na drž. gimnaziji o ženskih vplivih na francosko umetnost 18. stoletja. Vsi člani in prijatelji društva se uljudno vabijo k temu predavanju.

Society of the Friends of the English Language and Culture — Društvo prijateljev angleškega jezika in kulture — ima svoj redni letni občni zbor dne 30. t. m., ob 19. uri v tukajšnji drž. realki, soba Vr.

Narodno gledališče. Danes, dne 27. marca: Zaprtje. — Sobota, dne 28. marca: »Petrček« Ab A (kuponi). — Nedelja, dne 29. marca: »Traviata« Ab D (kuponi).

Protituberkulozni ligi v Mariboru so darovali: dr. Blanke, Ptuj 200 D, dr. Cholewa, Brežice 100 D, dr. Lautner v Oplotnici 100 D, dr. Frenc 50 D, dr. Oražem, Celje 50 D, dr. Vilimek 25 D, dr. Marcius 20 D, dr. Lichtenegger 20 D, dr. Šerko 10 D, dr. Wolf 10 D. Nadalje gg. notarji: dr. Senčar, Prevalje 50 D, dr. Sevnik, Rogatec 50 D, Požun, Gor. Radgona 100 D in Košenina, Gornjigrad 100 D. Gg. Anton Kiffmann pos. v Mariboru 30 D, Ivan Černogoj v Vidmu 36 D, tvrdka Schonski in Lebl 15 m šifona, drogerist g. Thür 100 D in 2 m gumi vloge. Coffou, Maribor, brezplačno popravil stene v ambulatoriju. Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru 100 D, Hranilnica in posojilnica v Vurbergu 10 D, Franc Setina, Lokavci 50 D, ravnatelj trgovske šole g. Matej Dolenc 100 D. Vsem darovalcem prisrčna hvala.

LISTEK.

Slike iz Balkana.

Črnogorski parlament.

Stari Nikola Dragović, to vam je bil prvi in vredni junak Črne gore. Cela Morača, Dolnja in Zgornja, je poslušala njegov glas in če ne bi bilo znano, kako dobra sta si bila z Gospodarjem, bi se lahko reklo, da je imela Črna gora dva vladarja: gospodarja Nikolo na cetinjskem dvoru in Nikolo v selu Polje Dragoviče v gorati Gornji Morači. Nikola Dragović je bil plemenski kapetan cele Morače, in ko je Gospodar kapetane često prav trdo prijemal za davke, vojsko in upravo, je bil napram Nikoli vedno zelo obziren in priazen. Junak Nikola, precej starejši, je le preživel vladarja in gospodarja Nikolo, in ko je bil predlanskem že čisto pri kraju, je često tožil: »Nimam in nimam sreče s soimenjakli Nikolo, carja ruskega, ki bi me vzel za svojega generala, so ubili; Nikola, gospodar črnogorski, ki mi je bil kakor brat, je umrl; Nikola Pašić, ki živi in vlada, mi pa nič ne da.« —

Nikola iz Morače pa ni sledil svoji junaški krvi in naravi ter pozivu Gospodarja samo na boji, ampak se je med prvimi junaki znašel tudi v parlamentu, ki ga je Gospodar odredil, da Črne gore ne bi bilo sram pred Evropo.

Ko je bilo enkrat konec črnogorske slave in črnogorskega parlamenta, je sivi sokole, junak Nikola sicer rajši pripovedoval o svojih bojnih činih, a se je dal vendar le tudi nagovoriti, da je podal mnogo mičnih in živih slik junakov v parlamentu v dobro spopolnitev zapiskov iz teh časov.

Poslanci.

Na Cetinju v zgradbi »Zetskega dvora«, kjer so tudi razni potujoči igralci dajali svoje predstave, so se zbrali narodni poslanci Črnogore. Zbrani prvaki in junaki kažejo vso pripravljenost za kak junaški bojni pohod, ali kako junaško proslavo. Mladi študirani poslanci, kakor Sekula Driljevič, Labud Gojnič, Dušan Gregonič in drugi, so se kar sami pomikali bolj v kot, a junakom se le zdi vse naokrog nerodno in naopako, in da ne bi kot prvi dajal duška svojem nerazporejenju, se skuša vsak nekako zamotiti: Djuro Drecun se ukvarja s svojim revolverjem, nateguje in spušča petelina, šteje naboje; Murjo Vlahovič poskuša svoje kresilo; Novo Grujič izvleče celo svoj jata-

gan in razseka neko knjigo; Krsto Tokov s svinčnikom čisti revolversko cev; Lakič Vojvodič snazi svojo pipo; Petrovič prevezuje opanke itd.

Nasproti okrog ministrskega predsednika Lazo Tomanoviča sedeči ministri Jovan Plamenac, Dušan Vukotić, Filip Jengović, Marko Djukanović in Petar Vučković, oblečeni sicer vsi v slikovite narodne noše, so se tudi neskladno in tuje razlikovali od zbora junakov-poslancev.

Čakanje postaja dolgočasno in mučno, junaške roke popuščajo predmete, s katerimi so se doslej bavile, in celo dvojica poslancev, ki je v kotu odkrila nepoznano pripravo — pljuvalnik, ter med glasnim prepričkom, kdo boljše zadene, metala od daleč vanj papirnate kroglice, se naveliča te igre in vedno glasnejši postajajo klici: No, kaj pa sedaj?

Skupščinski predsednik.

Ministri staknejo glave skupaj, si nekaj pošepnejo, potem pa vstane predsednik Tomanović, pozdravi in razloži, naj si zbrani poslanci pred vsem izberejo svojega predsednika, samo začasno in po letih najstarejšega. Poslanci se oglašajo vsepovprek, eni, da to ni tako lahka stvar, drugi, da naj predsednika določi Gospodar, in le s težko muko jim vladni predsednik dopove, da to Gospodar z zakonom samim poslancem naroča ter da bi bil za predsednika kakor nalašč pop Mitar Miličković. Poslanci zopet ugovarjajo in še le ko slišijo, da gre skupščina po zakonu in običaju najprej v cerkev, soglašajo: »Potem je pa dobro. Pa naj nas pop pelje v cerkev!«

Evo drugi dan zopet težave takoj ob začetku seje. Minister Vuletič se oglasi in pravi: »Gospodje, čas je, da izvolimo novega in stalnega predsednika skupščine, potem pa podpredsednika in dva tajnika.«

»Kdo sem pa jaz? Včeraj ste me izvolili, kaj pa danes govoriš?« razburjeno zakliče začasni predsednik pop Mitar Miličković.

»Ti pop Mitar si izbran samo začasno«, pravi minister Vuletič.

»Vrag ga vzel, kako more to biti? — Verujte mi, ne bi sprejel, če bi vedel, da bo tako!« odgovarja pop Mitar že ves razjarjen.

Poslanec Krsto Tokov se oglasi: »Stojte, ljudje, to pa ni prav! Naj bo pop Mitar vsaj par dni predsednik, da se ne bo o njemu govorilo, ko o vojvodi Bajru Činovu, ki je bil vojvoda za dva dni.«

Oster preprič nastane in se še le potem poleže, ko vsi ministri zastavijo svojo pošteno črnogorsko besedo, da hoče Gospodar poslanca Mile Dožiča za pravega skupščinskega predsednika.

Poleg Mile Dožiča kot predsednika izvoli skupščina še podpredsednika in dva tajnika. Predsednik se zahvali ter naznani, da bo drugi dan Gospodar s prestolno besedo otvoril skupščino. Med gromkimi živijo-klici se poslanci razidejo.

Skupščinska adresa.

Drugi dan po prestolni besedi izjavi predsednik Dožič: »Gospodje poslanci! Sedaj je potrebno, da se sestavi odbor za načrt skupščinske adrese.« — Predlaga imenoma za ta odbor 10 poslancev.

Poslanec Djuro Drecun: »Kaj pa pomeni ta odbor in kaj naj dela?«

Predsednik: »Dolžnost odbora je odgovoriti na Gospodarjevo prestolno besedo.«

Poslanec Drecun: »Nimam kaj odgovarjati na to, kar je Gospodar rekel. Kakor Gospodar pravi, tako je in ne drugače. Jaz s svojo pametjo ne grem v ta odbor, drugi pa lahko greste brez mene!«

»Tudi nam ne pade na um, takoj nas izbršite iz takega odbora!« vpijejo drugi poslanci in ministri imajo mnogo posla, predno poslancem dokažejo, da mora biti tako in da bi bil Gospodar drugače hud kot tristo zlodjevo.

Poslanci še vprašujejo, če smejo v ta odbor vzeti s seboj orožje in ko se jim tudi to potrdi, je stvar v redu. Skupščinsko adresu ima predsednik že spisano in jo je treba samo še oddati.

(Dalje prihodnjic.)

Spominjajte se Dilaške večerje!

Dva pisarniška praktikanta s primerno šolsko izobrazbo, se sprejmeta. Predstaviti se je v svrhu nadaljnega dogovora v pisarni inž. Rudolfa Pečlin, Maribor, Trubarjeva ulica 4. 118 2—1

Enodružinska vila z vrtom se proda. Vpraša se: Magdalenska ulica 14. Maribor. 128

Kompletno novo spalno pohištvo proda za 2450 Din. — Mizarstvo Vrbanova ulica 26. 126

Kdor hoče srebrne krone dobro prodati, naj takoj piše na J. Ringer, Prevalje. 102

Belolakirana spalna soba, postelja, skladna miza in stoli iz poliranega hrastovega lesa, skobeljnik z nekaj orodjem se proda zaradi selitve. Naslov v upravnistvu. 121

Kupi se vsaka množina jesenovega lesa v hlohah od 20 cm in več premera ter v dolžinah od 2.10 do 4 metrov, franko vagon Radovljica. Reflektira se samo na absolutno zdrav les brez vej. Cenjene ponudbe na inž. Rudolf Pečlin, Maribor, Trubarjeva ulica 4. 119

Kolje cepano, žagano, okroglo, prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25. 115 2—1

Vsakovrstne naslove dobite pri »Posredovalcu«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

Prima Dürkopp šivalni stroji in kolesa po najnižjih cenah pri Alojzu Ussar, Maribor, Krekova ulica 14. 103

Morska trava (Afrik) najboljšje vrste nudi vsako množino najceneje »Fruktus«, Ljubljana, Tabor 2 in Krekov trg 10. 760 10—1

Oves za seme se dobi najceneje pri Josipu Rosenberg, Maribor, Slovenska ulica. 85 10

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Za Veliko noč

priporoča:

- Prekajene gnjati (šunke) . . . 1 kg D 35.—
- Prekajena pleča 1 kg « 30.—
- Trapistovski sir 1 kg « 28.—
- Najfinejšo moko Nr. 0gg
- Mandlje
- Rosine
- Ia treani med
- Najfinejše bučno olje 1 l D 22.—
- Najfinejše namizno olje 1 l « 26.—

— Razumtega vsako drugo špecerijsko blago. —

LEOPOLD GUSEL

MARIBOR Koroška cesta 16 MARIBOR

:: Angleško in češko blago za spomlad ::

po vseh cenah in obleke po meri od 1500 din. naprej se dobijo pri

Aleks. Starkel,

Trg svobode 6. Maribor. Trg svobode 6.

: Najboljše klobuke :

domače izdelavevseh vrst za moške in otroke dobite zaradi visoke valute z 20%nim popustom pri trvdki

Anton Auer, klobučar

Vetrinjska ulica 3 Maribor Vetrinjska ulica 3.

Velika zaloga

vseh vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

Ia gojzerci
(hrbovski čevlji)

Ia zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19
Lastne delavnice, najboljše ročno delo!

CEMENT APNO Ia. TRAVERZE

in vse vrste železnine po najnižji ceni se dobi na drobno in debelo pri trvdki

Ivan Koražija

trgovina z železnino

Maribor

Aleksandrova cesta 42
Meljska cesta 1.

Priporočam se za lična, trpežna čevljarska dela po meri in popravila. Ivan Ekart, čevljar Koroška cesta 34, Maribor.

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete
samo potom

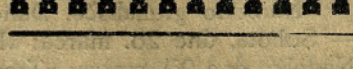
Oglasnega zavoda

F. Voršič-a

naslednik,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Potrebujemo prvovrstne popolnoma čiste
lipove, jablanove, vrbove in smrekove cepljenke.

Ponudbe na:

DRVINJE D. D. ZAGREB, Illica 3/II.

Kdor si hoče preskrbeti trpežen klobuk, naj ga kupi samo pri

Ivanu Bregar,

Maribor, Gosposka ulica 16,

kjer se dobijo močni klobuki najboljših svetovnih trvdki po nizkih cenah. — Edenkratni poskus zadostuje. —

124 Lastna delavnica za popravila. 5—1

Naznanilo.

Načelstvo Posojilnega društva za župnijo Sv. Lj. nart v Slov. gor., reg. zadr. z neomejenim poroštvom naznanja, da obrestuje hranilne vloge po 11% in daje posojila upnikom po 13%. Urađuje se vsako nedeljo od 8. do 9. ure. 98 3—1

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom!

Denar naložite

najboljše in najvarnejše
pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

r. z. z. n. z.,

Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.